

Punktbelys – og unngå stilbrudd

Velg armatur med klassisk design til sveitervillaen og art deco til funkishuset. Foreta en lysberegning, og spør en forhandler om å låne noen armaturer til prøvebelysning. Dette er noen råd om belysning av hus og hage.

TEKST: SIGURD AARVIG

Like viktig er det at huseieren bestemmer seg for hva som skal fremheves av huset og hagen, for eksempel detaljer på fasaden, et tre eller en mur. Tenk punktbelysning, anbefaler distriktssjef Jens Gunneng i Noral. Effektbelysning av én eller noen få ting skaper stemning, men lyssetter du hver eneste busk, forsvinner poenget.

– Da får du kanskje det som kalles en lysfontene. Selv om det høres rart ut til å komme fra en som selger lys, så jeg advarer mot å overdrive, sier Gunneng.

Eksplisjon

En tydelig trend de siste årene er mer utendørs effektbelysning på private eiendommer. Lys som viser vei, skaper trygghet i mørketiden og hjelper deg å finne nøkkelhullet i inngangsdøren, er bare en del av markedet for utebelysning. For når noen begynner å skape eventyrstemning i hagen, følger andre etter. – Før var det fy å stikke seg frem, men nå er det akseptert. Effektbelysning av hus og hage vil eksplodere når flere oppdager hvor flott det kan gjøres, sier Gunneng.

Forseglingsgrad

Kvalitet koster, men så er det også meningen at kvalitetsproduktene skal vare lenger. Spesielt på utebelysning gjelder det å stille krav til robusthet og materialvalg. Sjekk IP-grad, som forteller hvor godt armaturet

er forseglet mot inntrenging av fuktighet og støv. Utelys bør ha IP-grad 44 eller høyere, anbefaler Gunneng.

Kuppelen er den mest utsatte delen. Sol og UV-stråling tærer på den. Billige armaturer har kupler av glass som knuses til skarpe glasskår når ungene får inn en fulltreffer med fotballen, ellers hvis pappaen i huset er uforsiktig med kosteskaftet. Kuppel i UV-bestandig polykarbonat koster alene flere ganger et billig armatur, men til gjengjeld knuser ikke polykarbonat i skarpe biter hvis den skulle bli ødelagt. Det er viktig av hensyn til sikkerheten.

Velkomstlys

Lyset over inngangsdøren skal fortelle besøkende at de er velkomne. Kombiner gjerne med downlights så du slipper famle etter ringeklokken eller nøkkelhullet.

Designbevisste har lenge dyrket minimalismen, men det passer ikke i alle omgivelser. Har du et hus i sveitserstil, så vær ikke redd for litt maksimalisme, er rådet fra Gunneng. I det hele tatt understreker han at omgivelsene i stor grad bør påvirke valg av utebelysning. Lysforurensning fra gatelys og reklameskilt er en slik faktor som legger på begrensninger. Hvis huseieren derimot bare har måneskinnet å konkurrere med, står han friere til å komponere sin egen utebelysning.

Panasonic

www.luxlift.com

25 m løftehøyde

mer enn 1.000.000 ex. er i drift verden rundt

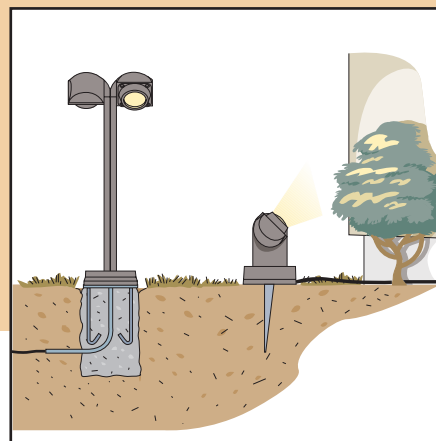
vedlikehold fra gulvet: personsikkert og økonomisk

Forespørse/hendelser:
info-nor@euro.de.mew.com

Lavt lys viser vei uten å blende. Denne modellen, U-Bik, har vipbart hode så du kan rette lyset dit du ønsker. Foto: Noral

Pris og kvalitet

Butikkjeder og byggevareforretninger kjører hard priskrig på utebelysning. Gunneng advarer mot utelamper til 59 kroner og stiller spørsmål ved hvor lenge de vil vare. Han synes gjennomsnittlig pris på en sofa er en grei sammenligning.

– Du skifter sofa flere ganger i løpet av livet, men utelamper av høy kvalitet varer livet ut. Så hvorfor skal du bruke mindre på utendørs belysning enn på sofaen? Dessuten må du huske på at utelyset sees av alle som kommer forbi, i motsetning til lyset inne i boligen, sier Gunneng.

For 30.000 – 40.000 kroner kan kunden få en veldig flott belysning av hus og hage. Det er det samme som mange bruker på boblebad eller en stor TV-flatskjerm. I forhold til totalprisen på minst et par millioner kroner for et nytt hus, utgjør ikke utelyset en stor kostnad.

Sensorer og følere

Prisen på sensorer og fotoceller har gått nedover. Det er lett å glemme å skru av utelyset på dagtid, og bruk av automatikk får strømregningen til å krympe. Lysføler finnes nå også i sparepærer. Bevegelses-sensorer kan forebygge innbrudd når en ubuden gjest nærmer seg huset og brått havner i rampelyset.

Dersom boligen har lysstyring, kan utebelysningen koples til styringspanelet, med alle de muligheter det gir for variasjoner og regulering i tidsintervaller.

Utebelysning varierer sterkt når entreprenører bygger ut et område og tilbyr nøkkelferdige boliger. Elektroinstallatører er gjerne underleverandører, og ikke alle er flinke til å innhente boligkjøpernes ønsker. Kanskje har de en standardløsning som alle får.

– Noen er veldig dyktige på utelys, mens andre har en utfordring her og trenger å kontakte leverandør, sier Gunneng diplomatisk.

Lysberegning

Noral tilbyr seg å lage en lysberegning som viser hvordan utebelysningen vil ta seg ut.

– Hvis vi får CAD-tegning fra arkitekt, kan vi lage en 3D-illustrasjon og sende den til kunden via epost. Da vil kunden få et bilde av utelyset både på dag- og kveldstid, sier Gunneng.

Han peker også på at husets størrelse er av betydning og fraråder en liten villalampe til et stort våningshus på flere etasjer. Er det en stor, åpen plass foran huset, er det ingenting i veien for å montere lyset på en fire-fem meter høy stolpe.

Men se opp for blending, særlig fra utelamper med 200 watts pærer montert på stolpe. Til disse fins det reflektorløsninger, sier representanten fra Noral.

Tenk lyskvalitet

Landskapsarkitekt Aaste Gulden Sakya i Landskapsfabrikken er mer opptatt av lyskvalitet enn av hvordan selve armaturet ser ut.

– Man bør se på hva man ønsker å fremheve, og velge lyskilde etter det. Fargetemperatur er viktig. Natriumlys gir ofte et gulaktig lys, som gir dårlig fargegjengivelse. Bruker man det på vegetasjon vil bladene fremstå som brune. Hvitt lys gir god fargegjengivelse, sier Gulden Sakya.

Som generell utebelysning for boliger og hager kan det være fint å bruke vanlig glødelampe. Glødelamper er ikke så rimelig i drift som for eksempel halogen, men gir det mykeste og fineste lyset, understreker hun.

Unngå konkurranse

I bymiljø er det ofte mye og sterkt lys fra offentlig gatearmaturer. I stedet for å ta opp konkurransen med den offentlige gatebelysningen, og fylle på med mye lux, kan en i hagen for eksempel plassere lyskildene lavt, og benytte lys med andre fargetoner, som hvitere eller mer gyllent.

Et annet råd er å tenke dybde og rom når man plasserer lyskilder i hagen. En bevisst plassering av lyskilder kan gi fine romopplevelser og skape variasjon. Plassering av lyskilder i utkanten av hagen gir mer dybde enn om en plasserer lyskildene tett innpå huset.

– Det viktigste når en skal belyse hagen, plasser eller bygninger er alltid å ta utgangspunkt i kvaliteten på stedet, sier Gulden Sakya, som er enig i at det er en stor fordel å låne med seg et lite utvalg av armaturer for prøvebelysning.

Lampen over inngangsdøren ønsker deg velkommen og lyser godt der du skal sette føttene. Foto: Noral

SJU GODE RÅD

Sju gode råd

- Ikke sett lamper slik at de belyser steder som bør være mørke. En uplight som lyser opp i soveromstaket hos deg eller naboen, kan forstyrre nattesøvn.
- Det kan virke pompøst å "feire" hele gårds-plassen med overveldende mye, flat belysning. Velg heller ut de viktigste punktene. Få kontraster mellom lysere og mørkere partier, men veldig sterke kontraster kan være ubehagelig for øyet.
- Har du dimmer på utelyset, kan du skru opp styrken hvis du skal jobbe med noe ute om kvelden. Dempet lys er hensynsfullt mot dyrelivet i hagen.
- Plasser lys i hoftehøyde langs gangveier og murer. Da unngår du å bli blendet, og det lave lyset får et intimt, varmt preg. Lys som ligger i bakken langs gangveien kan i verste fall blende gående, spesielt svaksynte som ser mye ned i bakken.
- Lys i hoftehøyde – det vil si øyehøyde når man sitter – er også best på verandaen. Da følger man samme belysningsprinsipp som i kosekroken inne i stua.
- Pass på at lampen(e) ved inngangsdøren ikke er plassert slik at du selv kaster slagskygge over nøkkelhullet når du skal låse opp.
- Det er som regel en fordel at utelamper er avskjermet, slik at ikke en synlig lyspære virker blendende. Spesielt vegglamper kan være hyggelige når de er avskjermet øverst, slik at lyset kastes nedover langs veggen.

Kilde: Landskapsarkitekt Askild Nilsen

...En liten gutt kom gående imot meg med et tent stearinlys i hånden.
"Hvor har du fått lyset i fra?" spurte jeg.
Med et enkelt puff blåste han ut lyset, og svarte meg:
"Fortell meg hvor det dro, og jeg skal fortelle deg hvor det kom fra"